

FISKIDAGASKIPANIN

MILLUM BJARTSK OG UNDANTAKSS

Meðan Havstovan í sínum tilmæli til landsstýrismannin mælir til umfatandi skerjingar í fiskidagatalinum næsta fiskiár, so hevur Fiskidaganevndin eina heilt aðra tilgongd. – Grundtankin við fiskidagaskipanini var, at dagarnir skulu ikki stillast hvørt ár, men í staðin eru umleið 31.000 dagar tiknir úr skipanini síðani 1996. Tí er neyðugt at endurskoða skipanina, sigur Dennis Holm, formaður

Jón Brian Hvidtfeldt

Tað eru tvey sera ymisk tilmæli um fiskiskapin eftir botnfiski, sum landsstýrismaðurin í fiskivinnumálum hevur fingið inn á borðið hjá sær um dagarnar. Tilmælini frá Havstovuni og Fiskidaganevndini, umboðandi ávíkavist náttúruvísundina og vinnuna á sjónum, eru grundarlagið, tá landsstýrismaðurin á ólavsøku kemur í løgtingið við sínum uppskoti um fiskidagar fyri næsta fiskiár.

Í tilmælinum frá Havstovuni verður mælt til umfatandi skerjingar í talinum av fiskidøgum. Í tilmælinum frá Fiskidaganevndini verður mælt til sama dagatal.

– Ja, tú kanst siga, at vit hava tvær ymiskar tilgongdir til veruleikan, sigur Dennis Holm, formaður í Fiskidaganevndini.

Havstovan vísir á, at stóðan hjá hýsu- og toskastovnunum er hættislig, stovnarnir hava seinastu árin verið søguliga litlir og tað hevur álvarslegar avleiðingar við sær fyri bæði vinnu og samfelag. Tí er neyðugt at gera nakað munagott. Fyrst skulu allir teir óbrúktu dagarnir í síðsta fiskiári takast burtur úr skipanini, og síðani eiga teir brúktu dagarnir at verða skornir við 25 prosentum. Stóra skerjingin er í roynd og veru ov lítil, tí sæð úr einum lívfrøðiligum sjónarhorni hevði verið best at banna allari veiðu eftir hýsu, metir Havstovan og staðfestir í sama viðfangi, at tað hevði elvt til at næstan allur flotin varð lagdur.

Heldur frægari stendur til hjá upsastovninum, men har er veiðutrýstið ov høgt, og tí mælir Havstovan til at skerja dagarnar hjá teimum, sum serliga fiska upsa (bólkur-2,

sum eru trolarar) við 25 prosentum av teimum brúktu døgnum í farna fiskiári, tað er fiskiárið 2012/2013.

Fiskidaganevndin vísir tvørtur ímóti á, at síðstu 18 árin eru fiskidagarnir skerdir somikið nógv, at nú ber ikki til at halda fram í sama spori og á hvørjum ári skera meira omanav. Nevndin vísir á, at hetta tíðarskeiðið er fiskidagatalið minkað við meira enn 55 prosentum, úr 49.585 niður 22.153 dagar í verandi fiskiári. Og verða dagarnir hjá lemmatrolarunum, sum ikki komu við í fiskidagaskipanina fyrr enn fyri fáum árum síðani, taldir við í samlaða rokniestykkið, so eru samlaða fiskidagatalið minkað við umleið 31.000 døgum síðani fiskidagaskipanin varð sett í gildi.

– Verður nýggjasta tilmælið frá Havstovuni fylgt, so eru bara 10-11.000 dagar eftir í skipanini næsta fiskiár. Tað svarar til umleið 20 prosent av fiskidøgnum, sum upprunaliga vóru inni í skipanini. Tá eru vit eftir okkara tykki komin hartil, at man má hyggja eftir skipanini av nýggjum og rokna út, hvat rætta dagatalið er, argumenterar Dennis Holm.

Í sínum nýggjasta tilmæli til landsstýrismannin vísir Havstovan á, at líka frá byrjan av vóru alt ov nógvir dagar inni í skipanini, og hartil eru fiskiførini blivin effektivari. Og eisini eru náttúruviðurskiptini ímóti fiskivinnuni.

– Tað er eftir øllum at døma ein høvuðsorsøk til, at tilgongdin av nýggjum árgangum av toski og hýsu hevur verið vánalig nógv ár á rað. Økingin í veiðuevni hjá til dømis línu og trolu eru møguliga so stór, at hon

– Verður nýggjasta tilmælið frá Havstovuni fylgt, so eru bara 10-11.000 dagar eftir í skipanini næsta fiskiár, svarandi itl 20 prosent av fiskidøgnum, sum upprunaliga vóru inni í skipanini. Tá eru vit eftir okkara tykki komin hartil, at man má hyggja eftir skipanini av nýggjum og rokna út, hvat rætta dagatalið er, sigur formaðurin í Fiskidaganevndini, Dennis Holm.

hevur klárað at mótarbeitt niðurskurðum í fiskidøgum, sigur Havstovan í sínum nýggjasta tilmæli.

Fiskidaganevndin vísir í sínum tilmæli á, at síðani ár 2000 er talið av fiskiloyvum til botnfisk undir Føroyum minkað úr 150 fiskiloyvum til 86 útskrivað loyvi í juni 2014. Verður hugt at virkseminum, so hava tað í fiskiárinum 2013/2014 bert verið 71 skip í vinnu í mun til 150 skip í ár 2000.

– Gongdin síðstu árin hevur noytt flotan til at broyta atferð fyri ikki at fara fallit. Partur av flotanum er farin fallit, meðan vit eisini síggja, at onnur hava broytt atferð. Til dømis fiskaðu línuskipini tilsamans um-

leið 11.500 tons síðsta fiskiár, harav bara 5200 tons vórðu fiskað í føroyskum sjógv. Harumframt fiska línuskipini í stóran mun longu, brosmu og svartkalva, heldur enn toski og hýsu, og verður tað gjørt á uttaru leiðunum. Hetta er eitt dømi um, at hesin skipabólkur grundleggjandi hevur broytt atferð í mun til sín fiskiskap fyri 10-12 árum síðani, sigur Dennis Holm.

Fiskidaganevndin vísir somuleiðis á, at trolararnir í bólki-2, sum vanliga hava fiskað upsa, nú brúka sumrarnar til at fiska makrel og sild.

– So ja, fiskiflotin tillagar seg broyttu umstøðurnar, argumenterar Dennis Holm.

Friðingar

Havstovan og Fiskidaganevndin eru eisini grundleggjandi av hvør síni fatan um týðningin av at stongja og harvið friða øki fyri fiskiskap.

Í sínum tilmæli til landsstýrismannin vísir Havstovan á týðningin av at friða leiðir. Eitt amboð, ið eigur at vera meira brúkt enn higartil, sigur Havstovan og mælir til, at serligu gýttingarfriðingarnar fyri toski á Landgrunninum og upsa undir Føroyum eiga at galda fyri allar veiðuhættir. Smáfiskaleiðir eiga framhaldandi at friðast fyri at verja yngstu árgangirnar. Og eisini skulu ávísar leiðir vestanfyri og eystanfyri friðast fyri allan vinnuligan fiskiskap eftir hýsu og toski.

Gongdin og mongdu friðingarnar síðstu árin hóvar Fiskidaganevndini illa. Nevndin vísir á, at heilt stórir partur av landgrunninum er friðaður. Umleið 50 prosent av landgrunninum uttanfyri 12 fjórðingar er friðaður fyri trolveiðu ein part av árinum ella alt árið. Stórir partur av landleiðini innanfyri 12 fjórðingar er friðað fyri húk partar av árinum. Øll landleiðin innanfyri 12 fjórðingar er friðað fyri trolveiðu alt árið, undantikið trýggjar mánaðir um summarið, tá trolbátar sleppa at royna á pørtum á landleiðini. Samanumtikið eru friðaðu leiðirnar øktar úr 10 prosent av landgrunninum í 1990, til umleið 37,5 prosent í 1994, til umleið 50 prosent í 2014.

– Vit hava dømi, bæði vestanfyri Suðuroynna og á Føroyabanka, har øki hava verið stongd í árávis, uttan at fiskiskapurin hevur tikið seg upp aftur av tí orsök. Vit noyðast at lata upp fyri

einum kjaki um, hvørt hesin leistur er tann rætti. Vit mugu spyrja okkum sjálvi, hvat endamálið er við at stongja øki í árávis, og vit mugu somuleiðis spyrja okkum, hvussu vit máta um endamálið nú eisini er rokk-ið, sigur Dennis Holm og heldur fram:

– Vit mæla ikki til, at politikarar av sínum eitingum fara út og lata stongd øki upp aftur. Men vit halda tað vera neyðugt við einum breiðum kjaki millum vinnuna, fiskifrøðina og politikararnar um, hvussu vit ynskja at skipa hesi viðurskipti í framtíðini. Tí líkt er til, at verandi skipan við bara at stongja alsamt fleiri øki fyri fiskiskapi er ikki tann rætta, sigur Dennis Holm.

Í sínum tilmæli til landsstýrismannin mælir Fiskidaganevndin til at vinnan og Havstovan í felag gera fleiri royndir á stongdum leiðum, umframt at fiskiskapur við rist í størri mun verður loyvdur á økum, sum í dag eru stongd fyri øllum fiskiskapi við trolu.

Somuleiðis mælir Fiskidaganevndin til, at fleiri royndir verða gjørdar á Føroya Banka, bæði við húki og trolu. Talan skal vera um eitt samstarv millum vinnuna og Havstovuna, har skip í ymsu bólkunum sleppa royndartúr á Føroyabanka í eini turnusskipan tvørtur um alt árið.

Í 2008 varð Føroyabanki stongdur fyri stórt sæð øllum fiskiskapi síðani 2008. Einasta undantak eru tilsamans 70 fiskidagar til útróðarabátar eitt avmarkað tíðarskeið um summarið. Í sínum nýggjasta tilmæli heldur Havstovan fast um, at eingin vinnuligur fiskiskapur eigur at verða loyvdur á Føroyabanka, grynri enn 200 metrar, tí